

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUROSYSTEM

KAPITOLA 4

DOHLAD NAD FINANČNÝM TRHOM

4

4 DOHĽAD NAD FINANČNÝM TRHOM¹

4.1 REGULÁCIA FINANČNÉHO TRHU NA ÚZEMÍ SR

Všeobecné pravidlá postupu pri dohľade nad finančným trhom v oblasti bankovníctva, kapitálového trhu, poisťovníctva a dôchodkového sporenia, ktorý vykonáva Národná banka Slovenska, sú stanovené zákonom č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Tento zákon je účinný od 1. januára 2006 a Národná banka Slovenska ním získala kompetencie jednotného regulátora nad celým finančným trhom. Do 31. decembra 2005 uvedenú pôsobnosť vo vzťahu k sektoru poisťovníctva, kapitálového trhu a dôchodkového sporenia vykonával Úrad pre finančný trh.

Cieľom dohľadu nad finančným trhom, ktorý spadá do riadiacej pôsobnosti viceguvernéra Národnej banky Slovenska, je prispievať k stabilite finančného trhu ako celku, ako aj k jeho bezpečnému a zdravému fungovaniu. Na základe uvedeného útvar dohľadu nad finančným trhom uskutočňuje reguláciu finančného trhu, pričom vykonáva najmä tieto činnosti:

- normotvornú činnosť (pripravuje návrhy všeobecne záväzných právnych predpisov Národnej banky Slovenska v oblasti finančného trhu, najmä návrhy na ustanovenie pravidiel obozretného podnikania, pravidiel bezpečnej prevádzky a ďalších požiadaviek na podnikanie dohliadaných subjektov, spolupodieľa sa na príprave všeobecne záväzných právnych predpisov vydávaných ústrednými orgánmi štátnej správy, okrem toho vydáva aj metodické usmernenia a odporúčania pre dohliadané subjekty finančného trhu);
- povoľovaciú činnosť (vedie konania, rozhoduje v prvom stupni, vydáva povolenia, udeľuje súhlasy a predchádzajúce súhlasy, ukladá sankcie a opatrenia na nápravu);
- dohľadaciu činnosť (uskutočňuje dohľad na mieste a dohľad na diaľku v dohliadaných subjektoch finančného trhu);
- analytickú činnosť (pripravuje analýzy o finančnom trhu ako celku, ako aj o jeho samostatných finančných subjektoch).

Oddelenie ochrany klienta ako súčasť útvaru dohľadu nad finančným trhom (plniac úlohu ochrany klienta v zmysle zákona o NBS a zákona o dohľade) vybavuje podania klientov finančných inštitúcií, nad ktorými Národná banka Slovenska vykonáva dohľad na základe kompetencií vyplývajúcich z uvedených zákonov a z organizačného poriadku Národnej banky Slovenska.

Finančný trh tvoria štyri sektory – bankový sektor (hlavnými reprezentantmi sú predovšetkým banky a pobočky zahraničných bánk), kapitálový trh (hlavnými reprezentantmi sú predovšetkým obchodníci s cennými papiermi, správcovské spoločnosti, burza cenných papierov, centrálny depozitár cenných papierov, emitenti cenných papierov a sprostredkovatelia investičných služieb), sektor poisťovní (hlavnými reprezentantmi sú predovšetkým poisťovne a pobočky zahraničných poisťovní) a trh dôchodkového sporenia (hlavnými reprezentantmi sú predovšetkým dôchodkové správcovské spoločnosti a doplnkové dôchodkové spoločnosti).

Na základe členstva Slovenskej republiky v Európskej únii môžu zahraničné regulované subjekty vykonávať činnosti na území Slovenskej republiky aj bez povolenia NBS, ak majú oprávnenie na výkon takejto činnosti udelené v niektorom z členských štátov EÚ (princíp jedného povolenia).

4.2 NORMOTVORNÁ ČINNOSŤ ÚTVARU DOHĽADU

V oblasti regulácie finančného trhu bolo v roku 2008 prijatých viacero zákonných a podzákonných noriem, metodických usmernení a odporúčaní, ktoré upravili právne prostredie regulovaných subjektov. V tejto časti ich nebudeme taxatívne vymenúvať, ale zdôrazníme tie, ktoré najviac ovplyvnili činnosti regulovaných subjektov v jednotlivých sektoroch finančného trhu na území Slovenskej republiky.

Jednou z hlavných úloh zákonných a podzákonných noriem prijatých v roku 2008 bolo vytvoriť právne predpoklady na bezproblémový prechod na novú menu euro, platnú od 1. 1. 2009. S týmto

¹ Podrobná Správa o činnosti útvaru dohľadu nad finančným trhom za rok 2008 je publikovaná na internetovej stránke Národnej banky Slovenska <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/publikacie-spravy-a-analzy/sprava-o-cinnosti-dohladu-nad-financnym-trhom>

DOHLAD NAD FINANČNÝM TRHOM

Tabuľka 22 Počet dohliadaných subjektov k 31. 12. 2008

	Počet inštitúcií k 31. 12. 2008	Počet inštitúcií k 31. 12. 2007	Zmena
Počet bánk v SR	17	16	+1
stavebné sporiteľne	3	3	0
banky s hypotekárnou licenciou	9	8	+1
ostatné banky	5	5	0
Počet pobočiek zahraničných bánk v SR	11 ¹⁾	10	+1
z toho: na základe povolenia NBS	0	1	-1
na princípe jedného bankového povolenia	11	9	+2
z toho: pobočky zahraničných bánk s hypotekárnou licenciou	0	1	-1
Počet pobočiek zahraničných bánk prispievajúcich do Fondu ochrany vkladov	0	2	-2
Počet zastúpení zahraničných bánk v SR	7	9	-2
Počet pobočiek (organizačných jednotiek) bánk v SR	857	738	+119
Počet nižších organizačných zložiek v SR	401	431	-30
Počet pobočiek slovenských bánk v iných krajinách	1	1	0
Počet zastúpení slovenských bánk v iných krajinách	1	1	0
Počet zahraničných subjektov voľne poskytujúcich cezhraničné bankové služby	252	190	+62
z toho: banky	231	178	+53
inštitúcie elektronických peňazí	12	6	+6
zahraničné finančné inštitúcie	7	4	+3
úverové družstvá	2	2	0
Slovenské banky poskytujúce voľné cezhraničné bankové služby v zahraničí	2	1	+1
z toho: inštitúcie elektronických peňazí	0	0	0
Počet zamestnancov bánk a pobočiek zahraničných bánk	20 598	19 779	+819
Počet poisťovní v SR	23	23	0
z toho: poisťovne poskytujúce len životné poistenie	5	5	0
poisťovne poskytujúce len neživotné poistenie	4	5	-1
poisťovne poskytujúce životné aj neživotné poistenie	14	13	+1
Poisťovne poskytujúce služby na základe slobody poskytovania služieb	419	370	+49
z toho: bez zriadenia pobočky	406	360	+46
z toho: prostredníctvom pobočky	13	10	+3
Počet poisťovní v SR poskytujúcich povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla	9	9	0
Počet dôchodkových správcovských spoločností	6	6	0
Počet doplnkových dôchodkových spoločností	5	5	0
Počet doplnkových dôchodkových poisťovní	0	0	0
Počet tuzemských správcovských spoločností v SR	10	10	0
z toho: správcovské spoločnosti s rozšíreným povolením podľa § 3 ods. 3 zákona o kolektívnom investovaní (ZKI)	5	6	-1
Počet tuzemských podielových fondov:	114	118	-4
z toho: otvorené podielové fondy	68	72	-4
uzavreté podielové fondy	41	41	0
špeciálne podielové fondy	5	5	0

Tabuľka 22 Počet dohliadaných subjektov k 31. 12. 2008 (pokračovanie)

	Počet inštitúcií k 31. 12. 2008	Počet inštitúcií k 31. 12. 2007	Zmena
Počet zahraničných správcovských spoločností a zahraničných subjektov kolektívneho investovania pôsobiacich v SR na základe povolenia podľa § 75 ZKl:	4	2	+2
z toho: prostredníctvom pobočky v SR	2	0	+2
bez zriadenia pobočky	2	2	0
Počet zahraničných správcovských spoločností a zahraničných subjektov kolektívneho investovania pôsobiacich v SR na základe jednotného európskeho povolenia:	46	43	+3
z toho: so zriadením pobočky zahraničných správcovských spoločností podľa § 28 ZKl	2	2	0
zahraničné správcovské spoločnosti bez zriadenia pobočky podľa § 29 ZKl	12	10	+2
európske fondy podľa § 61 – zahraničné správcovské spoločnosti	13	11	+2
– zahraničné investičné spoločnosti	19	19	0
v rámci toho: počet zahraničných podielových fondov a podfondov zahraničných investičných spoločností	816	617	+199
Počet zahraničných správcovských spoločností vykonávajúcich činnosti podľa § 3 ods. 3 ZKl	11	11	0
Počet obchodníkov s cennými papiermi podľa zákona o cenných papieroch	18 ²⁾	32	-14
Počet bánk vykonávajúcich činnosti podľa zákona o cenných papieroch s povolením NBS	13	13	0
Počet pobočiek zahraničných bánk – obchodníci s cennými papiermi s povolením domovského orgánu	6	6	0
Počet zahraničných subjektov pôsobiacich v SR ako obchodník s cennými papiermi	890	582	+308
z toho: prostredníctvom pobočky v SR	5	3	+2
bez zriadenia pobočky	885	579	+306
Počet slovenských obchodníkov s cennými papiermi poskytujúcich služby v zahraničí bez zriadenia pobočky	7	7	0
Počet sprostredkovateľov investičných služieb v SR:	978	937	+41
z toho: právnické osoby	73	61	+12
fyzické osoby	905	876	+29
Iné právnické osoby, ktoré na základe povolenia NBS môžu vydávať len platobné prostriedky elektronických peňazí	1	0	+1
Počet búrz cenných papierov	1	1	0
Počet centrálnych depozitárov cenných papierov	1	1	0
Počet emitentov cenných papierov, ktorých cenné papiere boli prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu burzy	144	173	-29
Počet vyhlasovateľov verejnej ponuky majetkových hodnôt	4	4	0

Zdroj: NBS.

1) K 31. 12. 2008 nezačali vykonávať bankovú činnosť pobočky zahraničných úverových inštitúcií: UNIBON, spožitelní a úverní družstvo, organizačná zložka zahraničnej osoby, a Oberbank AG, pobočka zahraničnej banky.

2) Spoločnosť SFM Group, o. c. p. a. s., k 31. 12. 2008 nevykonávala činnosť, činnosť začala vykonávať k 15. 1. 2009.

Poznámka: ZKl – zákon o kolektívnom investovaní.

zámerom bola v útvare dohľadu nad finančným trhom zriadená pracovná skupina, ktorá sa venovala tvorbe podzákoných predpisov súvisiacich s prijatím eura pre všetky regulované subjekty finančného trhu. Útvárom dohľadu bolo napríklad vydané opatrenie NBS č. 24/2008 upravujúce zmenu meny vo všetkých existujúcich výkazoch dohliadaných subjektov, vyhláška NBS

č. 221/2008 Z. z., ktorou sa ustanovili pravidlá pre duálne zobrazovanie niektorých cien, platieb a iných hodnôt pre oblasť finančného trhu a služieb finančných inštitúcií a vyhláška NBS č. 240/2008 Z. z., ktorou sa určuje počet desatinných miest pri zaokrúhľovaní pri premene menovitej hodnoty niektorých druhov cenných papierov zo slovenskej meny na eurá.

Najdôležitejším právnym predpisom pre bankový sektor a sektor investičných služieb v roku 2008 bolo prijatie zákona č. 552/2008 Z. z. z 26. novembra 2008, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Okrem toho, že týmto zákonom sa prevzala Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/44/ES z 5. septembra 2007, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 92/49/EHS a smernice 2002/83/ES, 2004/39/ES, 2005/68/ES a 2006/48/ES v súvislosti s procesnými pravidlami a kritériami hodnotenia obozretného posudzovania nadobudnutí a zvýšení podielov vo finančnom sektore, prijali sa ním aj viaceré úpravy vyplývajúce z aplikačnej praxe pri vykonávaní dohľadu nad subjektmi finančného trhu. Daný zákon novelizoval aj viaceré zákony ostatných sektorov finančného trhu. V súvislosti s rozrastajúcou sa krízou finančného sektora má spomedzi podzákonných noriem prijatých v roku 2008 v bankovom sektore najväčší význam prijatie opatrenia NBS č. 18/2008, ktoré sa týka zabezpečenia dostatočnej likvidity bánk a pobočiek zahraničných bánk slovenského bankového sektora riadením ich aktív a pasív. Ďalšou významnou podzákonnou normou je opatrenie NBS č. 17/2008, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie NBS č. 4/2007 o vlastných zdrojoch financovania bánk a požiadavkách na vlastné zdroje financovania bánk a o vlastných zdrojoch financovania obchodníkov s cennými papiermi a požiadavkách na vlastné zdroje financovania obchodníkov s cennými papiermi v znení opatrenia NBS č. 10/2007. Návrhy zmien a doplnení opatrenia v oblasti definovania využiteľných zabezpečení na zmierňovanie kreditného rizika vrátane definovania pojmu nezávislého oceňovateľa, výpočtu majetkových angažovaností a výpočtu rizikovo vážených expozícií voči iným orgánom verejnej moci a právnickým osobám iným ako podnikatelia sú výsledkom aplikačnej praxe a zistení NBS pri vykonávaní dohľadu, viacerých rokovaní so zástupcami Slovenskej bankovej asociácie a Asociácie obchodníkov s cennými papiermi.

V oblasti kolektívneho investovania sa zákonom č. 552/2008 Z. z. novelizoval zákon č. 594/2003 Z. z. o kolektívnom investovaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších

predpisov, kde sa nanovo upravili ustanovenia vo veci udelenia predchádzajúceho súhlasu na nadobudnutie a zvýšenie kvalifikovanej účasti na správcovskej spoločnosti a odstránili sa niektoré problémy zistené pri výkone dohľadu, ako aj týkajúce sa činnosti správcovských spoločností a vyplývajúce z aplikačnej praxe. V priebehu roka 2008 bolo v oblasti kapitálového trhu prijatých viacero opatrení Národnej banky Slovenska. Napríklad v apríli 2008 Banková rada NBS schválila opatrenie NBS č. 125/2008 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o kolektívnom investovaní. Týmto opatrením sa do právneho poriadku Slovenskej republiky plne implementovala Smernica Komisie 2007/16/ES zo dňa 19. marca 2007, ktorou sa implementuje smernica Rady 85/611/EHS o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa podnikov kolektívneho investovania do prevoditeľných cenných papierov (PKIPCP), pokiaľ ide o objasnenie niektorých vymedzení pojmov. Cieľom prijatia opatrenia NBS č. 357/2008 Z. z. o majetkovej angažovanosti týkajúcej sa finančných derivátov bolo určiť podrobnosti o výpočte majetkovej angažovanosti pri investovaní majetku v podielovom fonde do finančných derivátov na výpočty limitov obmedzenia a rozloženia rizika podľa zákona o kolektívnom investovaní. Útvar dohľadu vydal v roku 2008 aj dve metodické usmernenia pre oblasť kolektívneho investovania, a to novelu Metodického usmernenia útvaru dohľadu nad finančným trhom NBS č. 4/2007 – Metodické usmernenie útvaru dohľadu nad finančným trhom NBS č. 2/2008, ktorou sa precíznejšie upravili povinnosti notifikovaných subjektov, a Metodické usmernenie útvaru dohľadu nad finančným trhom NBS č. 4/2008 k pravidlám investovania majetku v podielových fondoch. Útvar ním reagoval na vydanie opatrenia NBS z 1. apríla 2008 č. 125/2008 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o kolektívnom investovaní. Cieľom prijatia opatrenia NBS č. 64/2008 Z. z., ktorým sa ustanovujú rovnocenné požiadavky pre emitentov so sídlom v nečlenských štátoch, ktorých cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu, bolo zabezpečiť plnú implementáciu Smernice Komisie 2007/14/ES stanovujúcej podrobné pravidlá implementácie určitých ustanovení smernice 2004/109/ES o harmonizácii požiadaviek na transparentnosť v súvislosti s informáciami o emitentoch, ktorých cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu.

Väčšina zmien, ktoré sa udiali v oblasti regulácie poisťného sektora na Slovensku v roku 2008, bola spôsobená tým, že do účinnosti vstúpil zákon č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pričom v priebehu roka 2008 boli z dôvodu aplikačnej praxe uskutočnené dve novely tohto zákona. Tento zákon v nadväznosti na európsku legislatívu zmenil právnu úpravu činnosti poisťovní, pobočiek zahraničných poisťovní, zaistovní a pobočiek zahraničných zaistovní na území Slovenskej republiky. Prvá novela, zákon č. 270/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 510/2002 Z. z. o platobnom styku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, upravila najmä solventnosť poisťovne, solventnosť pobočky zahraničnej poisťovne, solventnosť zaistovne a solventnosť pobočky zahraničnej zaistovne. Druhá novela, zákon č. 552/2008 Z. z., upravila najmä ustanovenia o internom audite v poisťovníctve, ustanovenia upravujúce predchádzajúci súhlas NBS a ustanovenia upravujúce niektoré aspekty prechodu na menu euro. V súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona o poisťovníctve bolo potrebné na základe splnomocňujúcich ustanovení vydať v pomerne krátkom čase väčšie množstvo podzákonných právnych noriem. Národná banka Slovenska v priebehu roka 2008 vydala dvanásť opatrení pre oblasť poisťného sektora. Napríklad opatrenie NBS č. 1/2008, ktorým sa ustanovuje maximálna výška technickej úrokovej miery, opatrenie NBS č. 4/2008 o predkladaní výkazov, hlásení, prehľadov a iných správ poisťovňami a pobočkami zahraničných poisťovní, opatrenie NBS č. 5/2008, ktorým sa ustanovujú náležitosti žiadosti o udelenie predchádzajúceho súhlasu podľa § 45 ods. 1 zákona č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, opatrenie NBS č. 6/2008 o predkladaní výkazov, hlásení, prehľadov a iných správ zaistovňami a pobočkami zahraničných zaistovní, opatrenie NBS č. 7/2008, ktorým sa ustanovujú limity umiestnenia prostriedkov technických rezerv v poisťovníctve, opatrenie NBS č. 10/2008, ktorým sa ustanovuje spôsob určenia hodnoty cenných papierov a nehnuteľností, v ktorých sú umiestnené prostriedky technických rezerv v poisťovníctve, opatrenie NBS č. 14/2008, ktorým sa ustanovuje spôsob preukazovania splnenia podmienok na udelenie povolenia na vykonávanie poisťovacej činnosti a na udelenie povolenia na vykonávanie zaistovacej činnosti, a opatrenie

NBS č. 25/2008 o solventnosti a minimálnej výške garančného fondu poisťovne, pobočky zahraničnej poisťovne, zaistovne a pobočky zahraničnej zaistovne.

V oblasti dôchodkového sporenia bol aj v súvislosti s otvorením druhého piliera dôchodkového sporenia pre sporiteľov viackrát novelizovaný zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení. Zjednodušenie výstupu zaviedol zákon č. 62/2008 Z. z., ktorý umožnil sporiteľom ukončiť účasť na starobnom dôchodkovom sporení (v tom období pri časovo obmedzenej možnosti výstupu do 30. júna 2008), a to bez potreby úradného osvedčenia podpisu. Zákon č. 434/2008 Z. z. opätovne zaviedol od 15. novembra 2008 možnosť výstupu z kapitalizačného piliera (účasť na starobnom dôchodkovom sporení však zaniká sporiteľom najskôr od 1. januára 2009). Prijatie zákona si podľa gestora zákona vyžiadal aktuálny vývoj na svetových finančných trhoch, ktorý znehodnocuje úspory občanov zúčastnených na starobnom dôchodkovom sporení. Súčasne však zákon umožnil tým, ktorí v systéme nie sú, do tohto systému vstúpiť. Zákomom č. 449/2008 Z. z., ktorým sa novelizoval zákon o sociálnom poistení, došlo k zmene regulačného rámca v oblasti investovania majetku v dôchodkových a doplnkových dôchodkových fondoch, pričom útvár dohľadu sa významnou mierou priamo podieľal na tvorbe tejto zmeny regulačného rámca. Zmena v regulácii má osobitný význam predovšetkým vzhľadom na zrušenie povinnosti investovať 30% majetku v dôchodkovom fonde v Slovenskej republike. Ďalšie prijaté limity zabezpečujú lepšie rozloženie rizika v dôchodkovom fonde, pričom ide predovšetkým o limit na hodnotu jednej emisie, limit na finančnú skupinu (konsolidovaný celok) a limit na výšku vkladu v jednej banke. Novým prvkom v regulácii sú aj detailné kritériá pre používanie ratingu. Dôchodková správcovská spoločnosť a jej depozitár sú povinní každý pracovný deň poskytovať Národnej banke Slovenska informácie o transakciách s majetkom v dôchodkovom fonde a o stave majetku v dôchodkovom fonde, a to elektronickým prevodom dát bezpečnou komunikáciou. V tejto súvislosti bola vydaná vyhláška NBS č. 91/2008 Z. z. Vyhláška NBS č. 101/2008 Z. z. z 18. marca 2008 o vlastných zdrojoch dôchodkovej správcovskej spoločnosti ustanovila najmä vymedzenie vlastných zdrojov, ktoré je dôchodková správcovská spoločnosť povinná dodržiavať,

spôsob výpočtu sumy vlastných zdrojov, vymedzenie všeobecných prevádzkových výdavkov, likvidných aktív, záväzkov a pohľadávok, spôsob výpočtu sumy likvidných aktív a spôsob preukazovania splnenia podmienky o primeranosti vlastných zdrojov. V závere roka 2008 boli pripravené aj návrhy vyhlášky NBS o predkladaní oznámení o prekročení a zosúladení limitov v majetku dôchodkového fondu a doplnkového dôchodkového fondu a vyhlášky o poskytovaní informácie o čistej hodnote majetku v doplnkových dôchodkových fondoch.

4.3 POVOĽOVACIA ČINNOSŤ ÚTVARU DOHĽADU

V roku 2008 vydal útvár dohľadu nad finančným trhom NBS 987 povoľovacích rozhodnutí, pričom väčšina z nich sa týkala kapitálového trhu a bankového sektora. Členenie podľa jednotlivých sektorov je uvedené v tabuľke 23.

Medzi rozhodnutia Národnej banky Slovenska týkajúce sa povoľovacej činnosti subjektov finančného trhu v roku 2008 patrili napríklad tieto rozhodnutia:

- Rozhodnutím NBS z 25. 3. 2008 bol udelený predchádzajúci súhlas na vrátenie povolenia spoločnosti J&T SECURITIES (SLOVAKIA), o. c. p., a. s., na poskytovanie investičných služieb.
- Udelenie predchádzajúceho súhlasu ČSOB, a. s., na nadobudnutie podielu na základnom imaní a hlasovacích právach v ČSOB stavebnej sporiteľni, a. s., zo 14. januára 2008.
- Udelenie predchádzajúceho súhlasu na to, aby sa ČSOB stavebná sporiteľňa, a. s., stala dcérskou spoločnosťou ČSOB, a. s., zo 14. januára 2008.
- Udelenie predchádzajúceho súhlasu Slovenskej sporiteľni, a. s., na používanie prístupu interných ratingov pre kreditné riziko z 28. júla 2008.
- Udelenie predchádzajúceho súhlasu na zlúčenie Citibank Europe, plc., Írsko a Citibank (Slovakia), a. s., zo 17. septembra 2008.
- Udelenie predchádzajúceho súhlasu Tatra banky, a. s., na používanie prístupu interných ratingov pre kreditné riziko z 29. decembra 2008.
- Nasledujúcim spoločnostiam bolo udelených 9 povolení na vytvorenie otvoreného podielového fondu:
  - Asset Management Slovenskej sporiteľne, správ. spol., a. s. (3 otvorené podielové fondy),
  - ISTRO ASSET MANAGEMENT, správ. spol., a. s. (1 otvorený podielový fond),
  - Tatra Asset Management, správ. spol., a. s. (2 otvorené podielové fondy),
  - VÚB Asset Management, správ. spol., a. s. (3 otvorené podielové fondy).
- Dvomi zahraničným investičným spoločnostiam bolo udelené povolenie verejne ponúkať CP ňou spravovaného zahraničného subjektu kolektívneho investovania prostredníctvom svojej organizačnej zložky
  - AXA investiční společnost, a. s., Praha, Česká republika (3 podielové fondy),
  - ČP INVEST investiční společnost, a. s., Praha, Česká republika (6 podielových fondov).
- Nasledujúcim spoločnostiam bolo udelených 8 predchádzajúcich súhlasov na zlúčenie otvorených podielových fondov:
  - IAD Investments, správ. spol., a. s. (2 rozhodnutia – zlúčením zanikli podielové fondy Európa, o. p. f., Investičná a Dôchodková správ. spol., a. s., a Sprint, o. p. f., Investičná a Dôchodková, správ. spol., a. s.),

Tabuľka 23 Počet vydaných rozhodnutí útvaru dohľadu nad finančným trhom Národnej banky Slovenska v roku 2008

	Počet rozhodnutí
Bankový sektor a obchodníci s cennými papiermi	203
Kapitálový trh	488
Poistný sektor	159
Dôchodkové sporenie	103
Devízová činnosť	34
Spolu	987
Zdroj: NBS.	

- o ISTRO ASSET MANAGEMENT, správ. spol., a. s. (1 rozhodnutie – zlúčením zanikli podielové fondy ISTRO ASSET MANAGEMENT, správ. spol., a. s., Globálny technologický otvorený podielový fond a ISTRO ASSET MANAGEMENT, správ. spol., a. s., Rastový akciový otvorený podielový fond EURÓPA),
- o PRVÁ PENZIJNÁ správ. spol., a. s., (2 rozhodnutia – zlúčením zanikli podielové fondy PRVÁ PENZIJNÁ správ. spol., a. s., Renta III-10, o. p. f., a Globálny akciový o. p. f. RENTA – PRVÁ PENZIJNÁ správ. spol., a. s.),
- o Tatra Asset Management, správ. spol., a. s. (2 rozhodnutia – zlúčením zanikli podielové fondy Tatra Asset Management, správ. spol., a. s., dolárový dlhopisový o. p. f. Tatra Asset Management, správ. spol., euro dlhopisový o. p. f., Tatra Asset Management, správ. spol., a. s., fond korporátnych dlhopisov, o. p. f., a Tatra Asset Management, správ. spol., a. s., medzinárodný akciový-dlhopisový o. p. f.),
- o VÚB Asset Management, správ. spol., a. s. (1 rozhodnutie – zlúčením zanikol otvorený podielový fond VÚB AM Dlhohopisový korunový fond, otvorený podielový fond VÚB Asset Management, správ. spol., a. s.).
- NBS vydala osvedčenie spoločnosti PRVÁ PENZIJNÁ, správ. spol., a. s., v súlade s § 60 ods. 1 zákona č. 594/2003 Z. z. o kolektívnom investovaní v súvislosti so zámerom spoločnosti verejne ponúkať podielové listy ňou spravovaných otvorených podielových fondov na území Českej republiky.
- Dňa 25. januára 2008 bol na základe žiadosti spoločnosti Wüstenrot poisťovňa, a. s., schválený prevod časti poisťného kmeňa životného poistenia patriaceho jej pobočke Wüstenrot pojišťovna, pobočka pro Českou republiku, na spoločnosť Wüstenrot, životní pojišťovna, a. s.
- Dňa 27. marca 2008 bol na základe žiadosti spoločnosti Wüstenrot Verwaltungs- und Dienstleistungen GmbH, Rakúsko udelený predchádzajúci súhlas na nadobudnutie podielu na základnom imaní a na hlasovacích právach spoločnosti Wüstenrot poisťovňa, a. s., tak, že sa po prvýkrát dostane nad limit 33 % podielu na základnom imaní poisťovne a na hlasovacích právach v poisťovni priamo.
- Dňa 2. mája 2008 bol na základe žiadosti spoločnosti Poštová banka, a. s., udelený predchádzajúci súhlas na nadobudnutie podielu na základnom imaní spoločnosti Poistovňa TATRA, a. s. tak, že sa po prvýkrát dostane nad 50 % podielu na základnom imaní poisťovne.
- Dňa 17. júna 2008 bol udelený predchádzajúci súhlas na zlúčenie spoločnosti POISŤOVŇA HDI-GERLING Slovensko, a. s., a spoločnosti HDI Hannover Versicherung Aktiengesellschaft, Rakúsko. Spoločnosť HDI Hannover Versicherung Aktiengesellschaft, Rakúsko, sa zlúčením stane právnym nástupcom spoločnosti POISŤOVŇA HDI-GERLING Slovensko, a. s.
- Dňa 21. augusta 2008 bol udelený predchádzajúci súhlas na zlúčenie spoločnosti Generali Poistovňa, a. s., a spoločnosti Česká poisťovňa – Slovensko, akciová spoločnosť, skratka: ČPS, a. s. Spoločnosť Generali Poistovňa, a. s., sa zlúčením stala právnym nástupcom spoločnosti Česká poisťovňa – Slovensko, akciová spoločnosť, skratka: ČPS, a. s.
- Dňa 28. augusta 2008 bol na základe žiadosti spoločnosti WIENER STÄDTISCHE Versicherung AG Vienna Insurance Group udelený predchádzajúci súhlas na nadobudnutie podielu na základnom imaní spoločnosti Poistovňa Slovenskej sporiteľne, a. s., tak, že sa po prvýkrát dostane nad 50 % podielu na základnom imaní poisťovne.
- Dňa 3. septembra 2008 bol na základe žiadosti spoločnosti GROUPAMA INTERNATIONAL Société anonyme udelený predchádzajúci súhlas na nadobudnutie podielu na základnom imaní spoločnosti OTP Garancia životná poisťovňa, a. s., tak, že sa po prvýkrát dostane nad 50 % podielu na základnom imaní poisťovne.
- Dňa 3. septembra 2008 bol na základe žiadosti spoločnosti GROUPAMA INTERNATIONAL Société anonyme udelený predchádzajúci súhlas na nadobudnutie podielu na základnom imaní spoločnosti OTP Garancia poisťovňa, a. s., tak, že sa po prvýkrát dostane nad 50 % podielu na základnom imaní poisťovne.
- Dňa 25. novembra bol udelený predchádzajúci súhlas na zlúčenie spoločnosti KOOPERATIVA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group a spoločnosti I.V. s. r. o. Spoločnosť KOOPERATIVA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group sa zlúčením stala právnym nástupcom spoločnosti I.V. s.r.o.
- Dňa 26. novembra 2008 bol na základe žiadosti spoločnosti GROUPAMA Société anonyme udelený predchádzajúci súhlas na nadobudnutie podielu na základnom imaní spoločnos-

ti OTP Garancia životná poisťovňa, a. s., tak, že sa po prvýkrát dostane nad 50 % podielu na základnom imaní poisťovne.

- Dňa 26. novembra 2008 bol na základe žiadosti spoločnosti GROUPAMA Société anonyme udelený predchádzajúci súhlas na nadobudnutie podielu na základnom imaní spoločnosti OTP Garancia poisťovňa, a. s., tak, že sa po prvýkrát dostane nad 50 % podielu na základnom imaní poisťovne.
- Dňa 4. decembra 2008 bol udelený predchádzajúci súhlas spoločnosti KONTINUITA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group na vykonávanie sprostredkovateľských činností pre finančnú inštitúciu Slovenská sporiteľňa, a. s.
- Rozhodnutím zo dňa 18. januára 2008 udelila NBS spoločnosti ČSOB, d. s. s., a. s., predchádzajúci súhlas na nadobudnutie podielu na základnom imaní a hlasovacích právach dôchodkovej správcovskej spoločnosti ČSOB d. s. s., a. s., vo výške 66 %, aby sa ČSOB, d. s. s., a. s. stala dcérskou spoločnosťou spoločnosti Československá obchodná banka, a. s.
- Rozhodnutím zo dňa 28. apríla 2008 udelila NBS spoločnosti ČSOB d. s. s., a. s., predchádzajúci súhlas na to, aby sa depozitárom spoločnosti stala ING Bank N. V., pobočka zahraničnej banky.
- Rozhodnutím NBS zo dňa 17. júna 2008 sa zmenilo povolenie na vznik a činnosť doplnkovej dôchodkovej spoločnosti STABILITA, d. d. s., a. s.
- V marci 2008 bolo vydané rozhodnutie o zmene povolenia na vznik a činnosť burzy, ktorým bol doplnený predmet činnosti BCPB, a. s., o organizovanie mnohostranného obchodného systému.
- Národná banka Slovenska rozhodla v apríli 2008 o zmene povolenia na vznik a činnosť centrálného depozitára.
- V roku 2008 boli vydané 2 predchádzajúce súhlasy na člena CDCP (Patria Finance, a. s., Citibank Europe plc.).

Okrem vydania predmetných rozhodnutí prijal útvár dohľadu v roku 2008 za všetky sektory finančného trhu množstvo oznámení od dohliadaných subjektov, schválil prospekty cenných papierov, posudzoval ponuky na prevzatie a vydal ďalších 34 rozhodnutí týkajúcich sa devízovej činnosti. V oblasti bankového sektora bolo zaevidovaných 64 úverových inštitúcií a 318 obchodníkov s cennými papiermi, ktorí oznámili svoj

zámer poskytovať cezhraničné bankové činnosti a investičné služby na území SR.

Útvár dohľadu nad finančným trhom je príslušným orgánom NBS na konanie a rozhodovanie v prvom stupni. V rámci tejto činnosti sa v roku 2008 viedlo v útvare dohľadu 51 konaní voči dohliadaným subjektom finančného trhu, pričom 46 bolo v tomto roku začatých a 31 aj ukončených, z nich najväčšie množstvo sa týkalo poisťovného sektora, bankového sektora a obchodníkov s cennými papiermi.

4.4 OCHRANA KLIENTA

Útvár dohľadu nad finančným trhom plní v zmysle zákona o Národnej banke Slovenska a zákona o dohľade nad finančným trhom aj úlohu ochrany klientov subjektov finančného trhu, a to tak, že vybavuje podania klientov finančných inštitúcií, nad ktorými vykonáva dohľad Národná banka Slovenska. Za rok 2008 bolo útvare dohľadu doručených 871 podaní klientov inštitúcií finančného trhu (fyzických aj právnických osôb), ktorí boli nespokojní s postupom poskytovateľov finančných služieb. Z tohto množstva sa v priebehu roka 2008 podarilo uzavrieť 830 spisov, čo predstavuje 95,29 % vybavenosť podaní. Väčšina podaní (561) sa týkala poisťovného sektora. Oddelenie ochrany klienta, plniac úlohy v oblasti ochrany klienta uložené Národnej banke Slovenska zákonom o Národnej banke Slovenska a zákonom o dohľade nad finančným trhom a rešpektujúc kompetencie Národnej banky Slovenska v uvedenej oblasti, v mnohých prípadoch zabezpečí nespokojným klientom poisťovní, bánk a iných dohliadaných subjektov finančného trhu tzv. „zjednanie nápravy“, napr. zmenu rozhodnutia poisťovne o neposkytnutí plnenia z poistnej udalosti, bez toho, že by sa museli domáhať svojho nároku súdnou cestou. Štandardne pôsobiace subjekty finančného trhu spolupracujú s Národnou bankou Slovenska, poskytujú jej informácie k podaniam klientov, rešpektujú názor prezentovaný Národnou bankou Slovenska a sú ochotné urobiť kompromis, v niektorých prípadoch aj prehodnotiť svoje rozhodnutia. Podania klientov dohliadaných subjektov sú zdrojom informácií o spôsobe vykonávania činnosti dohliadaných subjektov, pričom tieto informácie využíva útvár dohľadu aj pri výkone dohľadu na mieste v konkrétnych spoločnostiach.

4.5 DOHĽADACIA ČINNOSŤ ÚTVARU DOHĽADU

Jednou z najdôležitejších úloh útvaru dohľadu nad finančným trhom Národnej banky Slovenska je výkon dohľadu nad dohliadanými subjektmi finančného trhu, a to formou tak dohľadu na mieste, ako aj dohľadu na diaľku. NBS pri výkone dohľadu nad dohliadanými subjektmi zisťuje dôležité skutočnosti o dohliadaných subjektoch a o ich činnosti, najmä nedostatky v činnosti dohliadaných subjektov, príčiny zistených nedostatkov, dôsledky zistených nedostatkov a osoby zodpovedné za zistené nedostatky. Dohľad nad dohliadanými subjektmi sa vykonáva ako dohľad na individuálnom základe nad jednotlivými dohliadanými subjektmi, ako dohľad na konsolidovanom základe nad skupinami osôb a účelových združení majetku, ktorých súčasťou sú aj dohliadané subjekty, a ako doplňujúci dohľad nad finančnými konglomerátmi.

V roku 2008 uskutočnil útvary dohľadu v dohliadaných subjektoch finančného trhu spolu 65 dohľadov na mieste (tabuľka 24).

Vykonanie dohľadu na mieste vychádza z ročného plánu dohľadu, v ktorom je určený časový plán a hlavné zameranie dohľadu.

V bankovom sektore a u obchodníkov s cennými papiermi bolo v roku 2008 vykonaných 28 dohľadov na mieste. V prípade bánk išlo v prevažnej miere o tematické dohľady, kým u obchodníkov s cennými papiermi, ktorí nie sú bankami, boli vykonané dohľady komplexné. Dohľady na mieste v bankách boli zamerané napr. na validáciu IRB modelu – na overovanie kvality dát používaných na výpočet a meranie kreditného rizika pokročilým prístupom interných modelov – v rozsahu nevyhnutnom na vydanie predchádzajúceho súhlasu na používanie prístupu interných ratingov pre kreditné riziko v súlade so zákonom o bankách, na preverenie systému riadenia operačného rizika, systému riadenia trhového rizika, riadenia rizika likvidity a kreditného rizika, vybraných hlásení obozretného podnikania, informačného systému a systému ochrany pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a ochrany pred financovaním terorizmu, na preverenie činnosti depozitára, na preverenie poskytovania investičných služieb klientom, na

preverenie systému hodnotenia primeranosti vnútorného kapitálu – overovanie systému bolo vykonané na základe preverenia stratégie banky pre riadenie objemu vnútorného kapitálu a jej implementácie, posúdením organizácie a riadenia banky, informačného a komunikačného systému zavedeného bankou v rámci ICAAP (Internal capital adequacy assesment process) vo vzťahu k rozsahu a zložitosti činností banky. Dohľad hodnotil aj metodológiu a systém identifikácie, merania významných rizík a ich zapracovanie do riadenia banky. V prípade obchodníkov s cennými papiermi boli dohľady na mieste zamerané na tieto oblasti: organizácia a riadenie spoločnosti, činnosť spoločnosti ako obchodníka s cennými papiermi v zmysle zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch, dodržiavanie podmienok ustanovených povolením na poskytovanie investičných služieb, vedenie obchodnej dokumentácie a dodržiavanie odbornej starostlivosti pri poskytovaní investičných služieb, reporting a oznamovacie povinnosti spoločnosti ako obchodníka s cennými papiermi – vecná správnosť predkladaných výkazov a hlásení v nadväznosti na vedenie účtovníctva a vnútorný kontrolný systém spoločnosti, interné predpisy upravujúce činnosť spoločnosti, bezpečnosť informačného systému, ochrana dát a zálohovanie dát, ochrana pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti.

Dohľady na mieste v regulovaných subjektoch kapitálového trhu v roku 2008 boli zamerané na činnosti správcovskej spoločnosti a ňou spravovaných podielových fondov, na dodržiavanie ustanovení zákona č. 594/2003 Z. z. o kolektívnom investovaní, zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a na dodržiavanie osobitných zákonov a všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na ich vykonanie, ďalej na dodržiavanie štatútov podielových fondov a stanov správcovskej spoločnosti, ako aj na dodržiavanie podmienok, za ktorých boli udelené povolenia, na dodržiavanie podmienok uvedených v ďalších rozhodnutiach NBS a na preverenie vecnej správnosti vybraných výkazov a hlásení, na hodnotenie hlavných činností správcovskej spoločnosti pri správe podielových fondov, najmä na organizáciu a riadenie spoločnosti, na vnútorné predpisy, systém uzatvárania obchodov, systém riadenia portfólia, na riadenie rizík v podielových fondoch a na systém vnútornej kontroly v spoločnosti.

Tabuľka 24 Počet vykonaných dohladov na mieste v dohliadaných subjektoch finančného trhu v roku 2008

	Komplexný	Tematický	Dosledovací	Spolu
Banky	-	21	1	22
Obchodníci s cennými papiermi, ktorí nie sú bankami	6	-	-	6
Správčovské spoločnosti	3	2	1	6
Dôchodkové správčovské spoločnosti a doplnkové dôchodkové spoločnosti	5	2	1	8
Poistovne	3	3	-	6
Sprostredkovatelia poistenia, zaistenia a sprostredkovatelia investičných služieb	10	-	-	10
Subjekty, nad ktorými sa vykonáva devízový dohľad	7	-	-	7
Počet dohladov spolu	34	28	3	65

Zdroj: NBS.

Poznámka: Súčasťou tabuľky nie sú dohľady na mieste vykonané v súvislosti s plnením zákonných a zmluvných podmienok predzásobenia eurovou hotovosťou v bankách a u právnických osôb.

V oblasti poistného sektora bolo v poisťovniach v roku 2008 vykonaných 6 dohladov na mieste, z ktorých 3 boli komplexné a 3 tematické. Ďalších 10 komplexných dohladov bolo vykonaných u sprostredkovateľov poistenia, zaistenia a u sprostredkovateľov investičných služieb. Komplexné dohľady na mieste v poisťovniach boli zamerané na dodržiavanie ustanovení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve, zákona č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve a osobitných zákonov v rozsahu z nich vyplývajúceho, ako aj na dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na ich vykonanie a podmienok určených v povolení vydanom podľa zákona o poisťovníctve. Tematické dohľady na mieste v poisťovniach boli zamerané najmä na dodržiavanie aktuálne platných vnútorných predpisov poisťovní v oblasti compliance, na systém vykonávania vnútornej kontroly a plnenie si oznamovacích povinností poisťovní voči NBS, na uzatváranie a správu poistných zmlúv a s tým súvisiace vzťahy so sprostredkovateľmi poistenia, na tvorbu technických rezerv a na podklady k tvorbe technických rezerv, na účtovanie o technických rezervách, ustanovenia Všeobecných poistných podmienok pre poistenie, prijímanie poistných rizík poisťovňou, správu poistných zmlúv, likvidáciu poistných udalostí a poskytovanie plnenia z poistných zmlúv v zmysle zákona č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve.

V oblasti dôchodkového sporenia bolo vykonaných 8 dohladov na mieste. Dohľady boli zamerané na tieto oblasti činnosti: organizácia, riadenie a právny rámec fungovania spoločnosti a zmluvná agenda spoločnosti, riadenie investícií a činnosti súvisiace so zhodnocovaním majetku v dôchodkových fondoch vrátane vysporiadania obchodov, riadenie rizík a dodržiavanie zákonných limitov týkajúcich sa zloženia majetku v dôchodkových fondoch, informačný systém a informačné toky v spoločnosti, oceňovanie majetku v dôchodkových fondoch, výpočet čistej hodnoty aktív (NAV) a aktuálnej hodnoty dôchodkovej jednotky, poplatky v dôchodkovom fonde, účtovníctvo a výkazníctvo, vedenie osobných dôchodkových účtov pre sporiteľov, pripisovanie príspevkov, výnosov a strhávanie poplatkov, zmluvy o starobnom dôchodkovom sporení, vnútorná kontrola a sťažnosti, reklama a propagácia, dodržiavanie ustanovení zákona o starobnom dôchodkovom sporení, dodržiavanie iných všeobecne záväzných právnych predpisov, dodržiavanie štatútov dôchodkových fondov a stanov dôchodkovej spoločnosti, ako aj dodržiavanie podmienok, za ktorých boli udeľované povolenia, dodržiavanie podmienok uvedených v ďalších rozhodnutiach Národnej banky Slovenska a na preverenie vecnej správnosti vybraných výkazov a hlásení. V rámci doplnkového dôchodkového sporenia boli dohľady zamerané

na preverenie náležitostí osobných účtov účastníkov alebo poberateľov dávok a preverenie náležitostí výpisov z osobných účtov účastníkov alebo poberateľov dávok, na kontrolu a oboznamenie sa s vysporiadaním sa spoločnosti s transformáciou doplnkovej dôchodkovej poisťovne na doplnkovú dôchodkovú spoločnosť, na kontrolu vysporiadania sa spoločnosti s nárokmi príjemcov dávok doplnkového dôchodkového poistenia, na preverenie postupu prerozdelenia výnosov klientom spoločnosti a postupu pri oceňovaní majetku doplnkových dôchodkových fondov spravovaných spoločnosťou a pri výpočte čistej hodnoty majetku v doplnkových dôchodkových fondoch, na preverenie spôsobu účtovania nákladov spojených so správou majetku v doplnkových dôchodkových fondoch v zmysle zákona o doplnkovom dôchodkovom sporení a na preverenie postupu a spôsobu vybavovania sťažností účastníkov doplnkového dôchodkového sporenia.

Vykonaný devízový dohľad bol zameraný na plnenie ohlasovacej povinnosti dohliadaných subjektov. Devízový dohľad zameraný na oblasť zmenárenskej činnosti preveroval predovšetkým vedenie predpísanej osobitnej evidencie (vystavovanie nákupných, resp. predajných odpočtov, vedenie valutového denníka a pod.).

V roku 2008 preveroval útvár dohľadu aj stav pripravenosti dohliadaných subjektov na zavedenie meny euro, a to najmä so zameraním na povinnosť duálneho zobrazovania vyplývajúcu zo zákona č. 659/2007 Z. z. o zavedení meny euro v SR, pričom preverované boli všetky dohliadateľné subjekty, teda banky, pobočky zahraničných bánk, úverové družstvá, poisťovne, obchodníci s cennými papiermi, správcovské spoločnosti, dôchodkové správcovské spoločnosti, doplnkové dôchodkové správcovské spoločnosti, burza cenných papierov a centrálny depozitár cenných papierov. Po zhodnotení dokumentácie zaslanej dohliadanými subjektmi boli vykonané návštevy obchodných miest, a to vo 4. štvrtroku 2008 v 42 subjektoch, z toho v 16 bankách, 9 pobočkách zahraničných bánk, 12 správcovských spoločnostiach, 5 dôchodkových správcovských spoločnostiach a v 5 doplnkových dôchodkových spoločnostiach. Následne boli jednotlivé subjekty upozornené na zistené nedostatky so žiadosťou o okamžitú nápravu. Návštevy preverovali pripravenosť na prechod na menu euro od 1. janu-

ára 2009 u 18 obchodníkov s cennými papiermi, na Burze cenných papierov v Bratislave a v Centrálnom depozitári cenných papierov. Dohľad preukázal, že dohliadané subjekty sú organizačne, technicky a personálne pripravené zabezpečiť bezproblémový prechod na menu euro. Dohľad preveroval aj pripravenosť poisťovní na zavedenie meny euro, a to najmä so zameraním na povinnosť duálneho zobrazovania v poisťovníach. Preverenie sa konalo v mesiacoch október až december 2008 a zahŕňalo hodnotenie zaslaných podkladov, ako aj preverovanie plnenia povinností na vybraných obchodných miestach poisťovní.

Dôležitou náplňou dohľadu na diaľku bola okrem spracovania výkazov dohliadaných subjektov a podpory dohľadu na mieste v procese jeho prípravy a samotného výkonu napríklad aj príprava analýz jednotlivých subjektov finančného trhu, vypracovanie stresových scenárov zameraných na simuláciu nárastu zlyhaných pohľadávok v úverovom portfóliu bánk, ktoré zohľadňovalo aktuálnu situáciu prehlbenia finančnej krízy v dôchodkových fondoch, vykonávanie priebežného monitoringu uzavretých obchodov s cennými papiermi v prípade BCPB, preverovanie podaní o nakladaní s akciami klientov CDCP. V súvislosti s dianím na finančných trhoch a s postupujúcou finančnou a hospodárskou krízou sa uskutočnilo stretnutie s predstaviteľmi poisťovní, na ktorom zástupcovia poisťovní podrobne opísali priebežné vplyvy krízy na fungovanie a hospodárenie poisťovní. Ďalej sa v súvislosti s finančnou krízou zaviedol koncom septembra 2008 denný monitoring likvidity bánk a pobočiek zahraničných bánk vydaním Rozhodnutia o uložení predbežného opatrenia NBS udržiavať denný objem likvidných aktív v minimálnej výške stanovenej s prihliadnutím na špecifiká každej banky. Banky boli povinné požiadať Národnú banku Slovenska o predchádzajúci súhlas, ak očakávali pokles aktív pod určenú minimálnu výšku.

4.6 ANALYTICKÁ ČINNOSŤ ÚTVARU DOHĽADU

Významná časť analytickej činnosti útvaru dohľadu je orientovaná na kvantifikáciu rizík vo finančnom sektore vzhľadom na vývoj na finančných trhoch a domácej a zahraničnej ekonomiky. Cieľom vykonávaných analýz je najmä identifikova-

2 <http://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-nbs/analyzy-slovenskeho-financneho-sektora>

nie stredno- a dlhodobých rizík, ako aj prepojenie na zmeny v regulácii.

Okrem pravidelného vyhodnocovania trendov a rizík na domácom a zahraničnom finančnom trhu prostredníctvom vybraných ukazovateľov sa veľká časť práce sústreďuje na polročnú Analýzu slovenského finančného sektora. Táto správa je predkladaná do Bankovej rady NBS a v skrátenej forme sa publikuje². Správa je zároveň dôležitým podkladom pre Správu o finančnej stabilite. Súčasťou analýzy je komplexné a hĺbkové hodnotenie trendov v celom finančnom sektore, identifikovanie rizík a kvantifikácia schopnosti individuálnych finančných subjektov, ako aj celého sektora zvládnuť riziká, ktorým sú vystavené. Druhou pravidelnou analýzou s polročnou periodicitou je Správa o stave a vývoji slovenského finančného trhu predkladaná podľa zákona o dohľade nad finančným trhom na rokovanie vlády a Národnej rady SR.

Analytická činnosť bola v roku 2008 do veľkej miery ovplyvnená prebiehajúcou finančnou krízou. V súvislosti s negatívnym vývojom na svetových finančných trhoch v roku 2008 boli v prvej fáze hypotekárnej krízy vykonané analýzy vplyvu krízy na slovenský bankový sektor a na II. pilier dôchodkového sporenia. Analýzy sa podrobne venovali citlivosti portfólií cenných papierov týchto subjektov na pokles hodnoty vybraných skupín finančných aktív. Z hľadiska posúdenia vplyvu krízy sa pozornosť zamerala aj na hodnotenie systémového rizika a vystavenia inštitúcií slovenského finančného trhu protistranám, ktorých riziko sa v čase krízy zvýšilo, ako aj na sledovanie rôznych trhových ukazovateľov (napr. cien akcií a kreditných derivátov). Mimoriadna pozornosť sa venovala zdokonaleniu modelov a systému hodnotenia rizík, so zameraním najmä na stresové testovanie. V rámci hodnotenia rizík sa realizovalo a publikovalo stresové testovanie vplyvu dvoch makroekonomických scenárov na celý finančný trh. Využilo sa pritom viacero ekonometrických modelov.

Prijímanie spoločnej meny euro sa v rámci útvaru dohľadu prejavilo na viacerých úrovniach. V rámci analytickej činnosti bola vypracovaná analýza vplyvu prijatia eura na finančný sektor.

Analytická činnosť sa pomerne intenzívne využila aj pri príprave novej regulácie, najmä pri analýze dôsledkov legislatívnych zmien.

V súvislosti s prebiehajúcou krízou sa väčšia pozornosť venovala krízovému manažmentu. Na medzinárodnej úrovni útvar dohľadu spolupracoval najmä na vypracovaní spoločného analytického nástroja pre prípad krízových situácií a v tejto oblasti sa uskutočnilo niekoľko stretnutí s predstaviteľmi centrálnych bánk okolitých štátov.

4.7 VÝVOJ NA FINANČNOM TRHU V ROKU 2008

Prehľbujúca sa finančná kríza, začínajúca sa hospodárska kríza a príprava na vstup do eurozóny boli v roku 2008 hlavnými hybnými silami, ktoré počas tohto obdobia formovali vývoj v slovenskom finančnom sektore. Svetová finančná kríza, ktorá vypukla na začiatku druhej polovice roka 2007, spôsobovala počas celého roka 2008 výrazné globálne turbulencie a predovšetkým na prelome tretieho a štvrtého kvartálu nabrala ešte viac na vážnosti, až do tej miery, že ohrozovala samotnú existenciu svetového finančného systému.

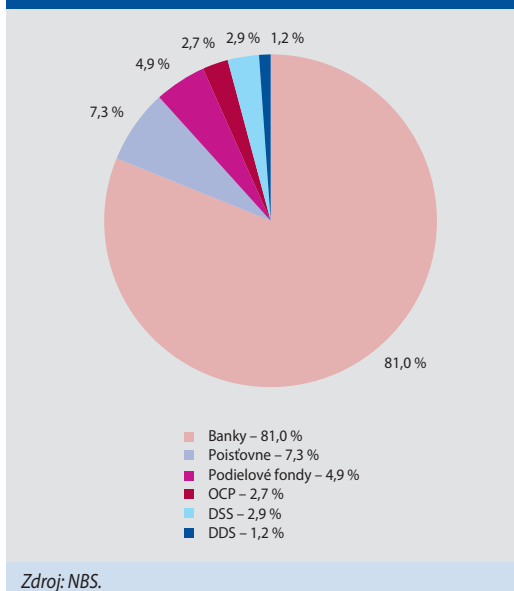
Vzhľadom na rozhodujúcu prepojenosť slovenského finančného sektora na domácu ekonomiku predstavuje oveľa vážnejšiu hrozbu pre finančnú stabilitu hospodárska kríza, ktorej prvé náznaky sa dali na Slovensku pozorovať od začiatku posledného kvartálu roka 2008 a ktorá sa už stihla podpísať napríklad pod zníženú úverovú aktivitu ku koncu roka v dominantnom bankovom sektore.

V roku 2008 spôsobil prechod na euro nárast bilančnej sumy finančného sektora predovšetkým prostredníctvom zvýšenia objemu bankových vkladov, čo pozitívne vplývalo najmä na likviditu bánk.

Prírastok aktív všetkých regulovaných finančných inštitúcií v roku 2008 predstavoval 11 %. Vyjadrené v absolútnych číslach je to nárast o 230,77 mld. Sk (7,66 mld. €). Tým dosiahla bilančná suma celého finančného sektora (regulovaných subjektov) ku koncu roka 2008 hodnotu 2 336,58 mld. Sk (77,56 mld. €).³ V porovnaní s 20% rastom zaznamenaným počas predošlého roka tak došlo k pomerne výraznému spomaleniu tempa zväčšovania bilančnej sumy sektora. Bankový sektor sa pritom na náraste aktív celého finančného sektora v sledovanom období podieľal majoritným

³ Definitívne údaje za rok 2008 sú len v prípade bankového sektora.

Graf 37 Podiel na aktívach a spravovanom majetku podľa segmentov: subjekty dohliadané NBS

dielom, keď bilančná suma bankového sektora dosiahla koncom roka 2008 hodnotu až 1 893,1 mld. Sk (62,84 mld. €). Väčšia časť medziročného 14 % zvýšenia objemu aktív bola sústredená do druhej polovice roka, keď banky ťažili z prísunu korunových prostriedkov, ktoré do nich ukladali predovšetkým domácnosti, prioritne na zabezpečenie hladkej konverzie na euro po zavedení tejto spoločnej meny. Dvojciferným tempom rastu sa prezentoval sektor obchodníkov s cennými papiermi, ako aj oba piliere dôchodkového zabezpečenia. Rástol aj poisťovní sektor, hoci pomalším tempom, na úrovni okolo 5 %. Nie príliš pozitívny bol rok 2008 pre sektor kolektívneho investovania, ktorý sa v jeho posledných mesiacoch ocitol pod silným tlakom redemcií podielových listov. Tie sa hlavnou mierou pričínili o 30 % pokles čistej hodnoty aktív spravovaných v podielových fondoch v priebehu roka.

Kríza sa v roku 2008 už čiastočne dotkla aj ziskovosti finančného sektora. Zisk v pomere k vlastným zdrojom (ROE) klesal takmer vo všetkých segmentoch, s výnimkou druhého piliera dôchodkového sporenia, ktorý ako jediný vykázal negatívnu hodnotu tohto ukazovateľa. Bankový sektor dosiahol ku koncu roka zisk v hodnote 15,83 mld. Sk (525,47 mil. €). V prípade kapitalizačného piliera dôchodkového sporenia však na hospodársky výsledok stále negatívne vplyvajú

vysoké počiatkové náklady, ktoré spoločnosti rozkladajú do viacerých rokov. Tvorba zisku v jednotlivých sektoroch sa spomalila hlavne v druhom polroku 2008.

Negatívny vývoj na svetových akciových trhoch sa odrážal aj na poklese hodnôt najmä akciových emisií na Burze cenných papierov v Bratislave. V dôsledku toho a v dôsledku skončenia obchodovania na regulovanom trhu s 35 akciovými emisiami poklesla pomerne výrazne tržová kapitalizácia tejto burzy a v pomere k HDP sa na konci roka 2008 nachádzala na najnižšej úrovni minimálne za posledných 7 rokov. Už aj tak nízky relatívny význam priameho financovania tým ešte viac poklesol. Úverové financovanie, či už prostredníctvom bánk, alebo prostredníctvom subjektov neregulovaného trhu v pomere k HDP v prvom polroku 2008 rástlo, no v druhej časti roka už stagnovalo.

Asi najočividnejším prejavom finančnej krízy v našich podmienkach bol značný pokles výkonnosti väčšiny finančných produktov. Kladný nominálny výnos si v roku 2008 v priemere zachovali peňažné investície, kam patria bežné a termínované vklady v bankách a podielové fondy peňažného trhu. V pluse skončili aj konzervatívne fondy druhého dôchodkového piliera. Medziročná výkonnosť ostatných druhov investícií sa v priebehu roka prepadávala stále viac do červených čísel. Vzhľadom na prevažne dlhší investičný horizont, resp. na viazanosť pri mnohých z nich, nemusí tento pokles znamenať, že dôjde aj k skutočnej realizácii tejto straty pre domácnosti.

Negatívny vývoj na finančných trhoch ovplyvňoval aj možnosti bánk na emitovanie dlhopisov, najmä hypotekárnych záložných listov. Nárast ceny zdrojov, ako aj nízka dostupnosť dlhodobých zdrojov obmedzovali možnosti na financovanie prostredníctvom týchto nástrojov. Celkovo však bankový sektor na strane zdrojov finančná kríza výraznejšie neovplyvnila. Bankový sektor SR na rozdiel od iných sektorov v štátoch EÚ vykazuje vysoký podiel vkladov od klientov, ktoré výrazne prekračujú poskytnutý objem úverov klientom. Domáce banky sú tak v menšej miere vystavené riziku vysokej volatility na finančných trhoch.

Na strane aktív sa finančná kríza začala výraznejšie prejavovať v 3. štvrtroku 2008. V dôsledku zhoršovania ekonomických ukazovateľov

a najmä perspektívy ich ďalšieho vývoja banky pristúpili k sprísňovaniu úverových štandardov. Zároveň poklesol aj dopyt podnikov po úveroch, najmä po dlhodobejších. V roku 2008 tak celkové úvery podnikom zaznamenali nižší rast v porovnaní s predošlými obdobiami. Na trhu úverov domácností sa začali prejavovať negatívne trendy súvisiace s finančnou krízou až v poslednom štvrtroku 2008. Na poklese tempa rastu úverov sa viac odrazil pokles dopytu domácností ako sprísňovanie štandardov zo strany bánk. Prispeli k tomu jednak negatívne očakávania o budúcom ekonomickom vývoji, ale aj pokračujúci pokles cien rezidenčných nehnuteľností. Znižovanie cien, ktoré evidujeme už od 2. štvrtroka 2008, vytvára ďalšie deflačné očakávania a odsúva kúpu nehnuteľnosti na neskoršie obdobie.

Napriek prebiehajúcej finančnej kríze väčšina bánk aj v roku 2008 navyšovala svoje vlastné zdroje, hlavne z dôvodu ponechania nerozdeleného zisku z minulých rokov vo svojom kapitáli. Vlastné zdroje bankového sektora dosiahli k decembru 2008 hodnotu 115,35 mld. Sk (3,83 mld. €).

Finančná kríza sa v roku 2008 začala prejavovať aj v sektore poisťovní. V dôsledku poklesu výnosnosti aktív sa celkový zisk poisťovní oproti predchádzajúcemu roku znížil takmer na polovicu, na hodnotu 3,26 mld. Sk (0,11 mld. €). Technické poisťné dosiahlo hodnotu 63,26 mld. Sk (2,1 mld. €), v životnom poistení 33,14 mld. Sk (1,1 mld. €) a v neživotnom 30,13 mld. Sk (1,0 mld. €). Pokračoval trend vyššieho rastu životného poistenia v porovnaní s neživotným, v dôsledku čoho sa v roku 2008 prvýkrát zmenil pomer technického poisťného v prospech životného poistenia. Najsilnejší rast spomedzi jednotlivých skupín poistenia (37,7%) zaznamenalo opäť Unit-linked poistenie.

Počas roka 2008 nedošlo k významným zmenám v objeme obchodov s cennými papiermi realizovanými prostredníctvom obchodníkov s cennými papiermi (OCP). Dlhopisy, akcie a podielové listy sa zobchodovali v celkovej hodnote 421,76 mld. Sk (14 mld. €). Objem klientskeho majetku spravovaného prostredníctvom spoločností s licenciou OCP vzrástol medziročne o 41 %, na hodnotu 63,26 mld. Sk (2,1 mld. €). Primeranosť vlastných zdrojov týchto subjektov spĺňala predpísanú úroveň s dostatočnou rezervou.

Rast objemu spravovaných aktív v kolektívnom investovaní pozorovaný v predošlých obdobiach sa v prvej polovici roka 2008 zastavil a v jeho druhej časti došlo dokonca k prudkému poklesu čistej hodnoty aktív (NAV) v podielových fondoch. Takýto vývoj je predovšetkým dôsledkom finančnej krízy vo forme hromadných redemácií spôsobených neistotou vzhľadom na ďalší vývoj hodnoty investícií a v menšej miere sa tu odrazil pokles hodnoty niektorých druhov aktív držaných v portfóliách. Medziročná výkonnosť fondov klesala naprieč celým spektrom kategórií podielových fondov a jedine podielové fondy peňažného trhu dokázali v priemere zabezpečiť pre podielnikov kladný nominálny výnos. Na druhej strane najvyšší objem redemácií zaznamenali práve fondy peňažného trhu, aj vplyvom zvýšenia zákonom chráneného objemu vkladov klientov v bankách na 100 %.

Globálna finančná kríza ovplyvnila aj dôchodkový sektor finančného trhu. Poklesom cien niektorých druhov aktív fondov sa následne znížili aj výnosy týchto fondov. Tým dosiahla ročná výnosovosť v druhom dôchodkovom pilieri kladné čísla len v prípade konzervatívnych fondov. Pokles výkonnosti ovplyvnil aj doplnkové dôchodkové sporenie, kde kladné čísla dosiahli len 3 z 10 príspevkových fondov. Kríza na finančných trhoch okrem výkonnosti ovplyvnila v roku 2008 aj štruktúru portfólia fondov druhého a tretieho dôchodkového piliera. Výraznú prevahu mali dlhopisové typy investícií, a to najmä štátne dlhopisy. Objem akcií v majetku dôchodkových a doplnkových dôchodkových fondov sa znížil takmer o polovicu. Druhým výrazným faktorom ovplyvňujúcim činnosť dôchodkového sektora v roku 2008 bolo dvojnásobné otvorenie II. dôchodkového piliera, a tým aj umožnenie dobrovoľného vstupu, resp. výstupu pre sporiteľov.

V posledných rokoch zadlženosť domácností na Slovensku výrazne rástla, čím stúpalo aj vystavenie bánk kreditnému riziku z týchto úverov. Výrazný nárast zaznamenali najmä dlhodobé úvery poskytované na nehnuteľnosti. Aj keď z pohľadu absolútnych objemov úvery stúpili, ich podiel na celkových úveroch bánk a HDP bol stále relatívne nízky, najmä vzhľadom na výšku podobných ukazovateľov v iných krajinách. Z pohľadu rizikovitosti úverov domácnostiam je podstatná výška zadlženosti individuálnych domácností, najmä

vo vzťahu k ich príjmom. Výška tohto pomeru je dôležitá najmä v krízových obdobiach. Medziročne priemerný pomer úverových splátok k disponibilným príjmom mierne vzrástol o 3 percentuálne body, na 33 %. Rizikovejšími sú skupiny obyvateľstva, ktorým bol poskytnutý úver v rokoch 2007 – 2008. Vývoj zlyhaných úverov za rok 2008 však zatiaľ nenaznačuje zhoršenie kvality úverových portfólií.

Vzhľadom na zhoršujúcu sa hospodársku situáciu v poslednom štvrtroku roka 2008 a na výrazne negatívne vyhliadky do roka 2009 predstavuje kreditné riziko vyplývajúce z poskytnutých podnikových úverov najväčšiu hrozbu pre stabilitu bankového sektora. Úvery poskytnuté nefinančným spoločnostiam od bánk v roku 2008 stúpili, čo sa prejavilo na náraste zadlženosti podnikov. Kreditná kvalita portfólia podnikových úverov sa v roku 2008 významne nemenila. Najväčší objem zlyhaných úverov podnikom sa držal počas celého roka 2008 v sektore veľkoobchodu a maloobchodu, za ktorým nasledoval sektor priemyselnej výroby.

Priame vystavenie bánk devízovému riziku bolo k 31. decembru 2008 zanedbateľné. Vzhľadom na prijatie meny euro od 1. januára 2009 a s tým súvisiace výrazné zníženie volatility kurzu slovenskej koruny voči euru boli banky vystavené iba zmenám vo výmenných kurzoch iných cudzích mien. V krátkodobom horizonte (t. j. v horizonte niekoľkých týždňov) by ziskovosť väčšiny bánk nemala byť výraznejšie ovplyvnená pohybmi úrokových sadzieb. Dôvodom je, že iba malá časť aktív a pasív (približne 10 %) je preceňovaná na reálnu hodnotu proti zisku a strate. Negatívny vplyv by mal nárast sadzieb, pretože časť týchto aktív tvoria dlhopisy s dlhšou duráciou, zatiaľ čo pri pasívach ide najmä o krátkodobé vklady.

Najvýznamnejším druhom rizík, ktorým sú vystavené poisťovne, sú poisťné riziká. Okrem toho sú poisťovne vystavené trhovým rizikám, ktoré môžu spôsobiť neočakávané zníženie hodnoty aktív kryjúcich technické rezervy. Vo väčšine poisťovní je však trhové riziko, ktoré by mohlo mať priamy dosah na vykázaný výsledok hospodárenia, takmer zanedbateľné.

Prevažná väčšina portfólií konzervatívnych fondov dôchodkových správcovských spoločností nemá otvorené menové pozície a neobsahujú akcie ani podielové listy. Nie sú preto vystavené devízovému ani akciovému riziku. Citlivosť hodnoty portfólií na zmeny v úrokových mierach je vyššia, čo znamená vyššie úrokové riziko oproti predchádzajúcemu obdobiu. Vo vyvážených a rastových fondoch prevažuje trend znižovania podielu akcií a podielových listov na čistej hodnote majetku. Devízové riziko je pomerne nízke, keďže devízové pozície fondov sú do značnej miery uzavreté. Najväčší podiel na otvorených pozíciách mali pozície v mene euro. V súvislosti s prijatím eura v januári 2009 však nepredstavujú riziko. Odhliadnuc od toho sú dôchodkové fondy najviac vystavené riziku vyplývajúcemu zo zmien kurzu amerického dolára a poľského zlotého. Podobne ako fondy dôchodkových správcovských spoločností sú aj fondy doplnkových dôchodkových spoločností vystavené najmä trhovým rizikám.

Vývoj rizikovosti investícií v podielových fondoch bol do veľkej miery ovplyvnený výrazným nárastom volatility najmä na akciových trhoch. Fondy peňažného trhu a dlhopisové fondy boli vystavené úrokovému riziku, ale skôr z dlhodobého pohľadu. Pri ďalšom poklese základnej úrokovej sadzby ECB zaznamenali zníženie úrokových príjmov.